

Digital Humanities

DIGITAL HUMANITIES PENTRU SURSELE FILOSOFICE MEDIEVALE

7. Reprezentarea aparatului de surse în TEI

conf. dr. Mihai MAGA

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Masteratul de Filosofie Antică și Medievală

semestrul II, 2023–2024
HME2415/07

<https://www.dhcluj.ro/dhm/>

- 1 Ontologii și arbori
 - 2 Descrierea elementelor unei referințe textuale
 - 3 Alte tipuri de referințe
 - 4 Atașarea referințelor
- Temă pentru acasă9

arbore structură abstractă de date care simulează o arborescență ierarhică (vezi în *Curs 3*: **rădăcină**, **părinte**, **descendenți**)

- pot fi concepute ca un arbore: un text (capitole, subcapitole...), o bibliografie (autor, operă...), un corpus de texte etc.

ontologie (în știința informației) definirea tipurilor, proprietăților și relațiilor care epuizează entitățile unui domeniu

- definirea tuturor claselor, atributelor și relațiilor obiectelor dintr-un corpus de texte reprezintă o ontologie sau un model

clasă = tipologie căreia îi aparține obiectul

atribut = tip de proprietate al obiectului

relație = raport cu alte tipuri de obiecte

```
<rdg cause="homeoteleuton" wit="#MsAA01"/>  
clasă atribut relație
```

Sursele și referințele textuale se descriu ca elemente bibliografice.

<listBibl> element părinte al unei liste bibliografice

(poate să apară în antet în **<sourceDesc>** sau după corpul textului în **<back>**)

<bibl> element părinte al unei indicații bibliografice

xml:id="□" identificator unic

<author> autorul sursei (simplu sau structurat cu **<name>...**)

<title> titlul sursei (simplu sau structurat)

<publisher> editura

<editor> numele editorului volumului

<pubPlace> locul publicării

<date> data publicării

<biblScope> scopul referinței (ex. pagini, capitol)

<...> alte proprietăți (vezi Ghidul TEI)

TEI-XML

```
<listBibl>
  <bibl xml:id="bibl001">
    <author>Aristoteles</author>
    <title>Metaphysica</title>
  </bibl>
  <bibl xml:id="bibl002">
    <author>
      <name>Stephen Ramsay</name>,
      <name>Geoffrey Rockwell</name>
    </author>
    <title level="a">Developing Things: Notes toward an Epistemology of
      Building in the Digital Humanities</title>
    <editor>
      <name>Matthew K. Gold</name>
    </editor>
    <title level="m">Debates in the Digital Humanities</title>
    <publisher>University of Minesotta Press</publisher>
    <pubPlace>Minneapolis,
      <country>USA</country>
    </pubPlace>
    <date when="2012">2012</date>
    <biblScope unit="pp" from="75" to="84">75-84</biblScope>
  </bibl>
</listBibl>
```

prosopografie listă de persoane, opțional cu date biografice

- folosește elementele `<listPerson>`, `<person>` etc.

geografie listă de locații geografice

- folosește elementele `<listPlace>`, `<place>`, `<geoDecl>`, `<geo>` etc.

cronologie listă de evenimente istorice

- folosește elementele `<listEvent>`, `<event>` etc.

Referințele pot apărea în text sau, cel mai adesea, sunt redactate separat și referențiate pe baza identificatorului unic.

TEI-XML

```

<TEI>
  <teiHeader><!-- ... --></teiHeader>
  <text>
    <body>
      <p>
        <name ref="#Aug">Augustinus</name> scribit <title ref="#DeCiv">De civitate</title>
        postquam <ref target="#a410" type="event"><name ref="#Alar">Alaricus</name>
        ceperit <place ref="#Rom">Romam</place></ref>.
      </p>
    </body>
  <back>
    <listPerson>
      <person xml:id="Aug">
        <persName>Augustinus</persName> <addName>Hipponensis</addName>
      </person>
      <person xml:id="Alar">
        <persName>Alaricus</persName> <genName>I</genName> <roleName>rex Visigothorum</roleName>
      </person>
    </listPerson>
    <listPlace>
      <place xml:id="Rom"><placeName>Roma</placeName> <geo>41.90 12.45</geo></place>
    </listPlace>
    <listEvent>
      <event xml:id="a410" when="410"><label>Anno 410 Roma ab Visigothis capta est</label></event>
    </listEvent>
    <listBibl>
      <bibl xml:id="DeCiv">
        <author ref="#Aug">Augustinus</author> <title>De civitate Dei</title>
      </bibl>
    </listBibl>
  </back>
</text>
</TEI>

```

- Referințele se atașează de obicei cu ajutorul identificatorului unic (`xml:id="□"`).
- Apelul la identificatorul unic este un identificator local (prefixat cu #) sau un URL extern (parțial sau complet).
- Identificatorul unic poate conține litere, cifre (dar nu în prima poziție), câteva caractere speciale (. - _).

```
<span xml:id="id_01"></span>      <ptr target="#id_01"/>

                                <ptr target="sources.xml#id_01"/>

                                <ptr target="http://example.com/sources.xml#id_01"/>
```

Identificați sursele din următorul text și codați-l în TEI cu o listă bibliografică și trimiteri:

Quia intellectus habet duas operationes: scilicet unam qua format quiditates, in qua non est falsum, ut dicit ARISTOTELES in III *De anima*; aliam qua componit et dividit; et in hac etiam non est falsum, ut patet per AUGUSTINUM in libro *De vera religione*, qui dicit sic: “nec quisquam intelligit falsa”. Ergo falsitas non est in intellectu.

Praeterea, AUGUSTINUS in libro *LXXXIII quaestionum*, quaestio 32: “omnis qui fallitur, id in quo fallitur, non intelligit”. Ergo in intellectu non potest esse falsitas.

Item ALGAZEL dicit: “aut intelligimus aliquid sicut est, aut non intelligimus”. Sed quicumque intelligit rem sicut est, vere intelligit. Ergo intellectus semper est verus; ergo non est in eo falsitas.

THOMAS DE AQUINO, *Quaestiones disputatae de veritate*, Q. 1, art. 12